

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนในด้านการเตรียมตัวก่อนสอน การดำเนินการสอน การควบคุมชั้นเรียน และการสร้างบรรยากาศในการเรียน การส่งเสริมให้นักเรียนมีบทบาทและโอกาสในการแสดงออก และการใช้เวลาในการสอนของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการเรียนของโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอน (RIT) โค้ดี้ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการเรียนของโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอนโค้ดี้ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 3 คน ซึ่งได้จากการเสนอแนะของศึกษานิเทศก์จังหวัดและศึกษานิเทศก์อำเภอ ที่เป็นผู้รับผิดชอบและได้ออกนิเทศครูในโครงการนี้มาตลอด ผู้วิจัยได้จัดทำกิจกรรมของครู จากการสังเกตการสอน และจากแบบบันทึกเสียงซึ่งได้ทำการบันทึกเสียงไว้ในระหว่างที่ครูทำการสอน รวมทั้งการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการจากครูผู้สอน ครูคนอื่น ๆ และนักเรียนในชั้นเรียน ใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2530 ถึง วันที่ 4 มีนาคม 2531 รวมเวลา 4 เดือน โดย 2 สัปดาห์แรกใช้สำหรับทดลองเครื่องมือและทดลองการจบบันทึกพฤติกรรม สังเกตการสอนของครูคนละประมาณ 4 สัปดาห์ติดต่อกัน สัปดาห์ละ 3 วัน โดยสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในการจัดการเรียนการสอนบทเรียนต่าง ๆ ติดต่อกันตลอดวัน และจบบันทึกแยกออกเป็นแต่ละบทเรียน ซึ่งถือว่า การสังเกตการสอนของครูใน 1 บทเรียน คือ การสังเกตการสอน 1 ครั้ง สังเกตการสอนของครูโคเคนละ 42-55 ครั้ง ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้นั้นหาวิเคราะห์เป็นระยะ ๆ ในช่วงเวลาหลังจากสิ้นสุดการสังเกตการสอนในแต่ละวัน โดยนำบทเรียนที่ครูใช้จัดการเรียนการสอนมาประกอบ

แล้ววิเคราะห์การสอนของครูทั้ง 3 คนหลังจากนั้น ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน ครู นักเรียน และสภาพห้องเรียน

โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 โรงเรียน มีลักษณะคล้ายกัน คือ ตั้งอยู่ในชนบท ไม่มีไฟฟ้าใช้ และมีเส้นทางคมนาคมสะดวกพอสมควร เป็นโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในโครงการจกชั้นเรียนสำหรับนักเรียนสองกลุ่มอายุ มีจำนวนครูครบชั้นเรียน ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน มีอายุระหว่าง 25-30 ปี มีวุฒิปริญญาตรีหรือกำลังศึกษา (ด้วยตนเอง) ในระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 4-6 ปี ซึ่งมีความใกล้เคียงกัน สำหรับนักเรียนในห้องเรียนของครูทั้ง 3 คนนั้น มีอายุแตกต่างกันประมาณ 1-2 ปี ระดับสติปัญญาคล้ายกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนและผลการเรียนโดยรวมแล้ว ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันเล็กน้อย ในระหว่างนักเรียนในห้องเรียนของครูทั้ง 3 คน ภายในห้องเรียน ครูจัดที่นั่งให้นักเรียนนั่งรวมกันเป็นกลุ่มแบบละครกัน กลุ่มละ 4-6 คน แต่การปฏิบัติกิจกรรมบางอย่าง ครูอนุญาตให้นักเรียนนั่งปฏิบัติในบริเวณส่วนใดส่วนหนึ่งของห้องเรียนได้ตามความเหมาะสม โดยไม่จำเป็นต้องนั่งที่กลุ่มหรือที่นั่งของตนเสมอไป ภายในห้องเรียนมีการประดับตกแต่งด้วยรูปภาพหรือวัสดุอื่นๆ มีการทำความสะอาดและจัดสภาพต่างๆ ไว้อย่างเรียบร้อย แต่การจัดห้องเรียนเป็นการจัดไว้อย่างตายตัวไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงมากนัก ส่วนประกอบในห้องเรียนที่น่าสนใจได้แก่ มุมหนังสือ เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เป็นแหล่งพักผ่อน และผ่อนคลายความเครียดของนักเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมเสร็จก่อน เพื่อไม่ให้ไปรบกวนเพื่อนที่ทำงานยังไม่เสร็จ

2. การใช้แบบเรียนสำเร็จรูปของโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอนในการจัดการเรียนการสอนของครู

ครูแจกแบบเรียนแก่นักเรียน และจัดเก็บรักษาแบบเรียนไว้สอดคล้องกับแนวทางที่โครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอนได้กำหนดไว้ และมีความยืดหยุ่นในการจัดลำดับบทเรียนที่จะทำการสอนในแต่ละวัน โดยการสลับลำดับบทเรียน เช่น นำบทเรียนที่ให้นักเรียนปฏิบัติโดยใช้เวลาอยู่ก่อนไปทำการสอนเป็นบทเรียนสุดท้ายของภาคเช้าหรือภาคบ่าย เพื่อ

แก้ปัญหาเรื่องการหาความสะดวกและเวลาในการปฏิบัติของนักเรียนที่ต้องใช้เวลามากกว่ากำหนด ซึ่งทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ครูจัดการเรียนการสอนได้ไม่ครบวันละ 7 บทเรียน เนื่องจากโรงเรียนและครูมีงานอื่น หรือภาระที่ต้องรับผิดชอบมาก จึงต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งไปทำงานดังกล่าวแล้วครูได้ทำการสอนเพิ่มเติมในวันหยุด จนทำให้สอนได้ทันตามกำหนดการสอน สาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้ครูจัดการเรียนการสอนไม่ครบวันละ 7 บทเรียน คือ ครูเพิ่มกิจกรรมการสรุปและสอนซ้ำให้นักเรียนในระหว่างการดำเนินการสอน เพราะครูมีเวลาเหลือมากพอที่จะสอนได้ครบตามหลักสูตร

3. พฤติกรรมการสอนของครู

3.1 ด้านการเตรียมตัวก่อนสอน ครูศึกษาบทเรียน และหำบันทึกการสอน เตรียมวัสดุอุปกรณ์การสอน และบางครั้งสั่งการนักเรียนล่วงหน้า พฤติกรรมเหล่านี้สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติของโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอน พฤติกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ได้แก่ การให้นักเรียนจับบันทึกการสั่งการ การเน้นย้ำการสั่งการในแต่ละวัน และการจัดเตรียมแบบฝึกหัด หรือเนื้อหามาให้ให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติม

3.2 ด้านการดำเนินการสอน ครูดำเนินการสอนได้ครบถ้วนตามขั้นตอนและกิจกรรมในบทเรียน และมีการจัดกิจกรรมเพิ่มเติม คือ ทำการซักซ้อมความเข้าใจของนักเรียนในตอนเริ่มบทเรียน และตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนในตอนจบบทเรียน ในบทเรียนที่ให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองหรือเรียนเป็นกลุ่ม ให้เวลานักเรียนฝึกทักษะหรือทำการสาธิตให้ดูก่อนที่จะทำการทดสอบทักษะปฏิบัติของนักเรียนในการประเมินผล รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมหรือจัดกิจกรรมเพิ่มเติมเข้าไปในบทเรียน ซึ่งทำให้เกิดผลคือการเรียนการสอนหลายประการ แต่ครูจะใช้เวลาสำหรับการอธิบายหรือสอนนำในบทเรียนที่ให้ครูสอนนำค่อนข้างมาก และไม่มีการควบคุมเวลาในการให้นักเรียนทำแบบทดสอบในบทเรียนที่เป็นการประเมินผลสำหรับกลวิธีที่ครูใช้ในการดำเนินการสอนนั้น ครูมีกลวิธีในการอธิบายที่ดี คือ ให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาที่จะอธิบายก่อน แล้วครูจึงทำการอธิบาย เมื่ออธิบายเสร็จแล้วมีการสรุปบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน โดยครูสอกระถามอารมณ์ขัน นิทานหรือยกตัวอย่างที่ใกล้ตัว

นักเรียนมาประกอบทำให้การอธิบายน่าสนใจขึ้น และบางครั้งมีการอธิบายตัวอย่างเพิ่มเติมจากที่ไว้ในบทเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเพิ่มขึ้น ส่วนการใช้คำถามนั้น ครูมีทักษะการใช้คำถามที่ดี คือ ตั้งคำถาม แล้วเว้นเวลาให้นักเรียนคิด ก่อนที่จะเลือกนักเรียนตอบ เมื่อตอบถูกต้องจะทำการเสริมแรง และถ้าตอบผิด ครูจะให้โอกาสนักเรียนตอบแก้ตัวใหม่ แต่ลักษณะของคำถามที่ครูใช้ส่วนใหญ่เป็นคำถามแบบแคบ ซึ่งไม่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนคิด แสดงความคิดเห็นหรือเกิดการอภิปรายเท่าที่ควร ครูตรวจสอบแบบฝึกหัดของนักเรียนด้วยตนเอง เมื่อบทเรียนใกล้จะจบให้ครูเป็นผู้ตรวจ แต่ในบทเรียนที่ให้นักเรียนตรวจแบบฝึกหัดด้วยตนเองนั้น ครูทำการเฉลยร่วมกับนักเรียน ซึ่งทำให้ครูสามารถทราบข้อผิดพลาดของนักเรียน และดำเนินการแก้ไขได้ถูกต้องทันทางที่

3.3 ด้านการควบคุมชั้นเรียนและการสร้างบรรยากาศในการเรียน วิธีการที่ครูใช้ควบคุมชั้นเรียนได้แก่ ใช้การถาม การพูดเตือน กวดขันนักเรียนทำงาน และการสืบเปลี่ยนที่นั่งของนักเรียน การสร้างบรรยากาศในการเรียนนั้น ครูใช้วิธีการสอดแทรกความรู้ อารมณ์ขัน เกม นิทานเข้าไปในระหว่างการทำเนิการสอน คัดแปลงกิจกรรมหรือจัดกิจกรรมเพิ่มเติมเข้าไปในบทเรียน และมีการเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบในระหว่างการเรียนรู้การสอน

3.4 ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนมีบทบาท และโอกาสในการแสดงออก พบว่าครูได้พยายามให้นักเรียนได้หมุนเวียนกันมีบทบาทในการเป็นผู้นำ และมีโอกาสในการแสดงออกหน้าชั้นเรียน หรือแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง ครูสร้างความเชื่อมั่น และความกล้าแสดงออกให้แก่ นักเรียนด้วยการให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ของความสำเร้ง โดยมอบงานง่าย ๆ ให้นักเรียนปฏิบัติ ใช้วิธีการเสริมแรง และให้นักเรียนได้มีโอกาแสดงออกต่อหน้าชุมชน มีการคัดแปลงกิจกรรมหรือจัดกิจกรรมเพิ่มเติมเข้าไปในบทเรียนให้นักเรียนมีบทบาท หรือโอกาสในการแสดงออกเพิ่มขึ้น และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบหรือการตัดสินใจในกิจกรรมหรือเรื่องต่าง ๆ ในห้องเรียน

3.5 ด้านการใช้เวลาในการสอน เวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแต่

ละบทเรียนนั้น ส่วนใหญ่ครูใช้เวลามากกว่าเวลาที่กำหนดไว้ แต่บางครั้งครูใช้เวลาน้อยกว่าเวลาที่กำหนดไว้ สาเหตุที่ทำให้ครูใช้เวลามากกว่าเวลาที่กำหนดไว้คือ การออกไปจากห้องเรียนนาน ๆ ไม่ควบคุมเวลาในการหาแบบทดสอบ หรือทำกิจกรรมในการเฉลยมากเกินไป อธิบายหรือสอนนำมากเกินไป จัดกิจกรรมเพิ่มเติม ทำกิจกรรมอื่น ๆ ในระหว่างการสอน ส่วนสาเหตุที่ทำให้ครูใช้เวลาน้อยกว่าเวลาที่กำหนดไว้คือ มีการตัดกิจกรรมหรือขั้นตอนในบทเรียนออกไป ครูช่วยเหลือในการทำกิจกรรมของนักเรียนให้นักเรียนศึกษาและทำกิจกรรมในบทเรียนมาก่อน และยังพบว่ามีบทเรียนบางบทที่มีเนื้อหาและกิจกรรมไม่เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้ เมื่อครูมีเวลาว่างครูจะเดินดูและช่วยเหลือนักเรียน ศึกษาและเตรียมการสอนบทเรียนต่อไป นั่งทำงานที่โต๊ะครู และออกไปพักผ่อนหรือทำงานอย่างอื่นนอกห้องเรียน

อภิปรายผล

พฤติกรรมการสอนของครูในชั้นต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยส่วนรวมแล้วเป็นไปตามขั้นตอน และแนวทางปฏิบัติที่โครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอนได้กำหนดไว้ แต่อาจเป็นเพราะว่าสื่อการเรียนของโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอนได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้กับนักเรียนในโครงการฯ ทั่วประเทศ จึงมีเนื้อหาหรือกิจกรรมบางประการที่ไม่เหมาะสมสอดคล้อง ไม่สามารถตอบสนองต่อสภาพ และปัญหาของโรงเรียนหรือนักเรียนในแต่ละท้องถิ่น รวมทั้งสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินการสอน ดังนั้น ครูที่เป็นกรณีศึกษาจึงจำเป็นต้องดัดแปลงการจัดการเรียนการสอน โดยปรับกิจกรรม ขั้นตอน หรือวิธีการสอนบางประการให้บทเรียนให้เหมาะสมขึ้น แสดงให้เห็นว่าครูคำนึงถึงตัวนักเรียน สภาพการณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน และชั้นเรียน นอกเหนือจากการยึดถือตามแนวทางของโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอน พฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางกาใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 ที่ให้ครูมีการยืดหยุ่น ปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน โรงเรียน หรือชุมชนได้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2521 หน้า 4) การที่ครูจัดการเรียนการสอนโดยยึดถือตาม

แนวทางปฏิบัติของโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอนทำให้การจัดการเรียนการสอนสามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนของบทเรียน ส่วนกิจกรรมหรือบทบาทของครูที่จักเพิ่มเติมเข้าไปในระหว่างการดำเนินการสอนนั้น เป็นการทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น สร้างบรรยากาศในการเรียนที่ดี หรือฝึกฝนทักษะบางประการของนักเรียน พฤติกรรมของครูทั้งที่สอดคล้องและอยู่นอกเหนือจากแนวทางปฏิบัติของโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอนจึงเป็นสิ่งที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้การจัดการเรียนการสอนของครูมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

การที่ครูสลับลำดับบทเรียนที่ให้นักเรียนปฏิบัติ โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบไปจัดไว้เป็นบทเรียนสุดท้ายของภาคเช้าหรือภาคบ่าย ทำให้ครูสามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องการทำความเข้าใจความสับสนของนักเรียน หรือเวลาในการปฏิบัติของนักเรียนลงได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า การที่โครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอนกำหนดให้ครูต้องทำการสอนไปตามลำดับบทเรียนที่จัดเรียงไว้ในแบบเรียนนั้น เป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสมนัก เพราะนอกจากปัญหาค้างคานแล้ว ในบางครั้งปรากฏบทเรียนที่มีเนื้อหายาก ๆ หรือมีกิจกรรมการเรียนในลักษณะที่คล้ายกันอยู่ในลำดับที่ครูต้องทำการสอนติดต่อกัน ทำให้นักเรียนเกิดความเครียดมากเกินไปหรือขาดความกระตือรือร้นในการเรียน เป็นผลทำให้บรรยากาศในการเรียนไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นถ้าหากครูมีความยืดหยุ่นในการสอน โดยจัดลำดับบทเรียนที่จะทำการสอนในแต่ละวันให้เหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน หรือให้บทเรียนที่ยาก และง่าย สลับกันไปแล้ว จะทำให้บรรยากาศในการเรียนดีขึ้น

พฤติกรรมที่เห็นได้ชัดอีกว่าเป็นบทบาทที่อยู่นอกเหนือไปจากที่ระบุไว้ในแบบเรียน ได้แก่ การเข้าไปช่วยเหลือนักเรียนในการทำกิจกรรมก่อนเริ่มต้นบทเรียน และจบบทเรียน ถึงแม้ว่าจะไม่เป็นไปตามแนวทางการปฏิบัติที่โครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอนก็กำหนดไว้ แต่การช่วยเหลือของครูเป็นเพียงบทบาทหรือกิจกรรมที่เพิ่มเติมเข้ามาในตอนเริ่มต้นบทเรียนและจบบทเรียน ซึ่งการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะของนักเรียนอันเป็นหัวใจของบทเรียนนั้น ครูยังคงให้นักเรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง หรือเป็นกลุ่มตามที่บทเรียนได้ระบุไว้ จึงสามารถฝึกฝนให้นักเรียนได้รู้จักรับผิดชอบ เกิดนิสัยในการค้นคว้า

หาความรู้ด้วยตนเอง หรือเป็นกลุ่มก็ได้ตามจุดหมายของโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการ
สอนบทบาทของครูที่เพิ่มเติมเข้ามา มีความจำเป็นสำหรับบทเรียนที่มีเนื้อหายาก ๆ หรือ
สลับซับซ้อน เพราะการที่ครูทำการซักซ้อมความเข้าใจ คำสั่ง ขั้นตอน หรือวิธีการปฏิบัติ
กิจกรรม และอธิบายตัวอย่างแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจถูกต้องตรงกันและ
ปฏิบัติกิจกรรมในบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น การที่ครูสรุปบทเรียน และเฉลยให้นักเรียน
นั้นเป็นการเน้นย้ำเนื้อหาหรือกิจกรรมในบทเรียนแก่นักเรียนอีกครั้ง ทำให้นักเรียนสามารถตรวจสอบ
ความเข้าใจและผลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนได้ ซึ่งถ้าหากพบว่านักเรียนประสบ
ความล้มเหลวในการเรียนบทเรียนดังกล่าว ครูก็สามารถทำการสอนซ่อมหรือช่วยเหลือได้
ทันเวลาที่ นอกจากเป็นการแสดงความสนใจต่อการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนแล้ววิธีการ
เฉลยแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมของครู ทำให้นักเรียนก็มีโอกาสแสดงออกและครูก็มีโอกาส
ใช้การเสริมแรงแก่นักเรียน เป็นผลให้นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจ และกระตือรือร้นในการ
ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในบทเรียนเพิ่มขึ้น แต่ครูต้องไม่ลืมที่จะฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือ
ตนเองในการเรียน เพราะฉะนั้นนักเรียนจะต้องได้เลื่อนขึ้นไปเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6
ซึ่งโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอนได้จัดการเรียนการสอนในลักษณะที่ให้นักเรียนต้อง
รับผิดชอบและช่วยเหลือตนเองมากกว่าในชั้นเรียนที่นักเรียนเรียนอยู่ขณะนี้ ดังนั้น ในบทเรียน
ที่มีเนื้อหา หรือกิจกรรมที่ง่าย ๆ ครูควรจะให้ให้นักเรียนได้เรียนด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่มบ้าง
เพื่อเป็นการฝึกฝนให้นักเรียนได้รู้จักรับผิดชอบหรือช่วยเหลือตนเองดังกล่าว

การคิดแปลงหรือจัดกิจกรรมเพิ่มเติมของครูที่เกิดขึ้นในระหว่างการเรียนการสอน
บางบทเรียนนั้น ไม่มีการเตรียมการล่วงหน้า เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากผลรวมของประสบการณ์
ในการสอนของครู บรรยากาศและสภาพการณ์ในห้องเรียน ความรู้และคุณลักษณะส่วนตัวของ
ครู ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความ
รู้จักยืดหยุ่น ปรับวิธีการสอนให้เหมาะสม และความเอาใจใส่ในการเรียนการสอนของครู ถึง
แม้ว่าโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอนมีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้ครู
ปฏิบัติตามขั้นตอนและกิจกรรมที่กำหนดไว้ ในบทเรียนอย่างเคร่งครัดก็ตาม แต่ในความเห็นของ
ผู้วิจัยกลับมองว่า การคิดแปลงหรือจัดกิจกรรมเพิ่มเติมเป็นกลวิธีการสอนประการหนึ่งที่ครูใช้

สำหรับเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนหลายประการ นอกจากนี้กลวิธีในการดำเนินการสอนทั้งการอธิบายและการตรวจแบบฝึกหัดที่ครูใช้มีความสอดคล้องกับหลักการที่ดี ซึ่งช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน และทำให้บรรยากาศในการเรียนดีขึ้น เป็นกลวิธีที่ครูใช้สำหรับตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน ซึ่งจะนำไปสู่การสอนซ่อมให้แก่นักเรียนที่เรียนอ่อนต่อไป แต่ลักษณะคำถามที่ครูใช้ในการถาม ทำให้ประโยชน์ที่ได้รับมีจำกัดเพียงแค่ช่วยตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนหรือสร้างความตั้งใจและความสนใจในการเรียนของนักเรียนเท่านั้น ถ้าหากครูใช้คำถามแบบกว้างหรือมีลักษณะที่หลากหลายขึ้น จะช่วยยั่วยุให้นักเรียนคิด แสดงความคิดเห็น หรืออภิปรายมากกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้นักเรียนให้ดีขึ้น

ถึงแม้ว่าสื่อการเรียนของโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอน จะมีวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย แต่บางครั้งนักเรียนก็ปฏิบัติกิจกรรมติดต่อกันนาน ๆ จึงทำให้ขาดความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการเรียนหรือเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนั้น ครูจึงต้องใช้ความสามารถส่วนตัว เพื่อควบคุมชั้นเรียน และสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ดีให้เกิดขึ้น วิธีการควบคุมชั้นเรียนและการจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน แสดงให้เห็นถึงการดูแลเอาใจใส่ของครูในระหว่างการดำเนินการสอน เช่น การใช้คำถามสำหรับนักเรียนที่ไม่สนใจฟังคำอธิบาย การพูดเตือน หรือเกินดุลการทำงานของนักเรียนเมื่อนักเรียนเริ่มส่งเสียงดังในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม นอกจากนี้ครูยังใช้วิธีการกระตุ้นให้นักเรียนร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยการคิดแปลงหรือจัดกิจกรรมเพิ่มเติมในลักษณะที่เป็นการแข่งขันกันระหว่างกลุ่ม หรือการเล่นเกมนิระหว่างการสอน พฤติกรรมดังกล่าวนี้เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างกระตือรือร้นในระหว่างการดำเนินการสอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูสนใจต่อความต้องการของนักเรียน เข้าใจ รับรู้ และมีการปรับการสอนของตนให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนที่ทันควัน พฤติกรรมที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ การเสริมแรงทางบวกโดยการใช้สิทธิพิเศษ เมื่อกลุ่มนักเรียนปฏิบัติตามเงื่อนไขได้ เป็นการทำให้นักเรียนเกิดความช่วยเหลือกันภายในกลุ่มโดยปริยาย ส่วนการลงโทษนักเรียนโดยให้นักเรียนในชั้นเรียนเป็นผู้เสนอโทษ และตัดสินโดยการลงมติ เป็นการให้นักเรียนก็มี

โอกาสแสดงออก และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่าง ๆ ซึ่งครูสามารถสอนแทรกเน้นลักษณะนิสัยที่ดี ให้เกิดขึ้นแก่ นักเรียน ได้

ครูมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามส่งเสริมให้นักเรียน ได้มีบทบาทและโอกาสในการเป็นผู้นำ หรือแสดงออกซึ่งความคิด เห็นอย่างทั่วถึง โดยมีการให้นักเรียนหมุนเวียนกันทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำการฝึกแปลงหรือจัดกิจกรรมเพิ่มเติมเข้าไปในบทเรียน เพื่อให้ให้นักเรียน ได้มีโอกาสในการแสดงออกเพิ่มขึ้นมากกว่าที่บทเรียน ได้กำหนดไว้ การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ หรือการตัดสินใจต่าง ๆ ภายในห้องเรียน นอกจากจะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้แสดงความคิดเห็น และมีบทบาทในห้องเรียนแล้ว ยังช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนอีกด้วย ส่วนนักเรียนที่ไม่กล้าแสดงออกนั้น ครูได้พยายามที่จะสร้างความเชื่อมั่น และความกล้าแสดงออกให้นักเรียน โดยเฉพาะพฤติกรรมของครู ก. และ ครู ค. ที่พยายามสร้างความสำราญใจให้แก่นักเรียนไปทีละน้อย หรือทีละขั้นตอน โดยใช้การเสริมแรงประกอบซึ่งเป็นวิธีการที่ดีที่จะช่วยเสริมแรงหรือให้กำลังใจให้นักเรียน เกิดความเชื่อมั่นและกล้าที่จะกระทำกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป พฤติกรรมของครู ก. ที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่าครูมีความเข้าใจในหลักการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเป็นอย่างดี และมีความตั้งใจพยายามที่จะจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองต่อหลักการดังกล่าว

จากพฤติกรรมที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของครูที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน เพราะถึงแม้ว่าสื่อการเรียนของโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอนจะถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้นักเรียน ได้ศึกษาค้นคว้าตนเอง หรือช่วยเหลือกันเป็นกลุ่มโดยส่วนใหญ่ แต่ครูก็ยังมีความสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพราะมีกิจกรรมบางอย่างที่บทเรียน ไม่อาจปฏิบัติทดแทนครูได้ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียน การควบคุมชั้นเรียน การสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน การฝึกฝนทักษะ หรือคุณลักษณะที่หลักสูตรต้องการเน้นบางประการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ฉะนั้นจากพฤติกรรมที่ปรากฏขึ้นของครูที่เป็นกรณี

ศึกษานี้ มีคุณลักษณะพิเศษที่ ก่อเกิดในตัวครูแต่ละคน และเมื่อรวมกับแนวทางการปฏิบัติของโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอนแล้ว จึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น กวดยเหตุผลที่ว่า ครูมีเวลาเพียงพอสำหรับคิดปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนในบทเรียนให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้แนวคิดที่จะเสนอแนะเพื่อปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อการเรียนสำร็จรูปของโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอน

จากการพบว่า ครูที่จัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อการเรียนของโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอนได้ ก็มีการยึดหยุ่นและปรับวิธีสอนให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ดังนั้น โครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอน ไม่ควรที่จะจำกัดบทบาทของครูให้ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ อย่างเคร่งครัดแค่เพียงประการเดียว แต่ควรให้ครูได้มีการยึดหยุ่นสามารถปรับวิธีการเรียนการสอนหรือกิจกรรมในบทเรียนให้เหมาะสมกับบรรยากาศในการเรียน เหตุการณ์หรือสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนระหว่างการดำเนินการสอน โดยครูจะต้องคงกิจกรรมและแนวทางปฏิบัติส่วนใหญ่ของบทเรียนไว้ เพื่อตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนในบทเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน

(1) การพบว่า โรงเรียนและครูมีกิจกรรมหรืองานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการสอนของปฏิบัติมาก จนทำให้ครูไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ครบวันละ 7 บทเรียน ซึ่งอาจเป็นผลเสียต่อการเรียนการสอนโดยรวม ดังนั้นผู้บริหารควรหาวิธีการ

ต่าง ๆ ที่จะลดกิจกรรมหรืองานอื่น ๆ ของโรงเรียนและครูลง เพื่อเป็นการลดภาระของครู ซึ่งจะทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ครบตามที่กำหนดไว้

(2) ถึงแม้ว่าสื่อการเรียนของโรงเรียนส่งเสริมสมรรถภาพการสอนจะเป็นสิ่งที่ช่วยลดภาระและบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนลง แต่สื่อการเรียนก็ไม่อาจทดแทนครูได้ในทุกกรณี ครูจึงยังคงมีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน การฝึกฝนทักษะต่าง ๆ และการเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้นักเรียน ทั้งนี้ผู้บริหารควรดูแลเอาใจใส่เกี่ยวกับพฤติกรรมของครูในห้องเรียน โดยการนิเทศ ให้คำแนะนำ หรือทำการช่วยเหลือครูในด้านต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน

ครูผู้สอน

จากผลการศึกษาวิจัย ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอนของครูหลายลักษณะที่ทำให้ประสิทธิภาพการเรียนการสอนดีขึ้น ซึ่งสามารถสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้ดังนี้

(1) ด้านการจัดชั้นเรียน นอกจากจัดชั้นเรียนให้สะอาด ระเบียบเรียบร้อยสวยงามให้น่าอยู่แล้ว สิ่งที่สำคัญควรคำนึงก็คือ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ภายในห้องเรียนอยู่เสมอ เพื่อเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ ส่วนประกอบในห้องเรียนที่สำคัญประการหนึ่ง คือ มุมหนังสือ ครูควรจัดให้มีที่เฉพาะสำหรับให้นักเรียนนั่งหรือนอนอ่านหนังสืออย่างเป็นกิจลักษณะ ควรหาวิธีการที่ให้หนังสือนั่งใหม่ ๆ มาให้นักเรียนอ่าน เช่น หมุนเวียนหนังสือกับชั้นเรียนอื่น หรือโรงเรียนอื่น ๆ เป็นต้น และถ้าหากครูจัดมุมการเรียนหรือสร้างแบบเรียนสำเร็จรูปให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเอง เพื่อเป็นการขอมเสริมแก่นักเรียนก็จะเกิดประโยชน์มากขึ้น

(2) ด้านการใช้สื่อการเรียน ครูควรจัดเรียงลำดับบทเรียนที่จะทำการสอนในแต่ละวันให้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน เหมาะสมกับบรรยากาศในการเรียน หรือสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะทำการสอน นอกจากลำดับบทเรียนที่จัดไว้แบบ

เรียนมีความเหมาะสมแล้ว และถ้าครูมีเหตุจำเป็นที่ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ครบวันละ 7 บทเรียน ควรหาทางแก้ไขหรือหาการสอนเพิ่มเติมให้ครบทันที

(3) การเตรียมตัวก่อนสอน

(3.1) การศึกษายบทเรียน นอกจากเป็นการทำความเข้าใจ คำสั่ง เนื้อหา และกิจกรรมในบทเรียนแล้ว ในบทเรียนที่ให้นักเรียนฝึกทักษะปฏิบัติ หรือปฏิบัติโดยใช้อุปกรณ์ประกอบ ครูควรทบทวนฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติในบทเรียน เพื่อให้เกิดความมั่นใจก่อนที่จะทำการสอนนักเรียน

(3.2) การสั่งการล่วงหน้าแก่นักเรียน นอกจากจะสั่งการทวนซ้ำแล้ว ครูควรให้นักเรียนจดบันทึกคำสั่งของครูไว้ด้วย เพราะนักเรียนอาจลืมคำสั่งได้ และหลังจากเลิกเรียนในแต่ละวันแล้ว ครูควรทบทวนเนื้อหาการสั่งการที่สั่งไปแล้วในระหว่างการเรียนการสอน หรือทบทวนให้นักเรียนทราบว่าวันต่อไปต้องเตรียมวัสดุอุปกรณ์อะไรมาโรงเรียน และถ้าหากเป็นการมอบหมายให้นักเรียนรับผิดชอบร่วมกันเป็นกลุ่ม ครูควรให้เวลานักเรียนสำหรับแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบภายในกลุ่มแล้วรายงานให้ครูทราบ

(4) การกำหนดยุทธศาสตร์การสอน

(4.1) ครูควรซักซ้อมความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับคำสั่ง ขั้นตอน และวิธีการปฏิบัติกิจกรรม จนเห็นว่านักเรียนมีความเข้าใจแล้ว จึงให้ปฏิบัติ

(4.2) ในระหว่างที่นักเรียนศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมในบทเรียน ครูควรช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่การทำงานของนักเรียน และถ้าพบว่ามีปัญหาเกิดขึ้น ควรรีบดำเนินการแก้ไขทันที

(4.3) ควรมีการตรวจสอบหรือประเมินผลการเรียนการสอนในแต่ละบทเรียน โดยการซักถามนักเรียน หากการเฉลยแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบร่วมกับนักเรียน หรือสอบถามผลการปฏิบัติของนักเรียนทุกครั้ง และถ้าพบว่านักเรียนยังไม่เข้าใจบทเรียน หรือหาแบบฝึกหัด แบบทดสอบฝึกเป็นจำนวนมากเกินไป เนื้อหาใด ควรกำหนดยุทธศาสตร์สอนซ่อมแก่นักเรียนทันที

(4.4) ในระหว่างการดำเนินการสอน ครูอาจค้นแปลงกิจกรรมในบทเรียน หรือจัดกิจกรรมเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับบรรยากาศในการเรียน และสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ แต่ครูควรคงลักษณะของกิจกรรมส่วนใหญ่ของบทเรียนไว้ และต้องคำนึงถึงการตอบสนองต่อจุดประสงค์การเรียนของบทเรียนดังกล่าวด้วย การค้นแปลงกิจกรรมหรือการจัดกิจกรรมเพิ่มเติม ควรมีลักษณะที่ช่วยให้บรรยากาศในการเรียนดีขึ้น เป็นการฝึกทักษะในชั้นต่าง ๆ ของนักเรียนส่งเสริมให้นักเรียนได้มีบทบาทและโอกาสในการแสดงออก หรือทำให้นักเรียนมีความเข้าใจบทเรียนเพิ่มขึ้น

(4.5) ครูควรฝึกหัดให้นักเรียนช่วยเหลือตนเองในการศึกษาบทเรียนด้วยตนเอง หรือเป็นกลุ่มเพราะว่าบางครั้ง ครูอาจไม่มีเวลาที่จะคอยดูแลนักเรียนในระหว่างศึกษาบทเรียนได้ และเมื่อนักเรียนได้เลื่อนชั้นเรียนสูงขึ้นไปจะต้องรับผิดชอบช่วยเหลือตนเองในการเรียนมากขึ้นกว่าเดิม การให้นักเรียนศึกษาบทเรียนด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่มนั้นอาจมีปัญหาในแง่ความตั้งใจ และความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน การแก้ปัญหาวิธีหนึ่งที่เป็นไปได้ คือ การให้นักเรียนควบคุมตนเอง โดยภายหลังจากที่ให้นักเรียนศึกษาบทเรียนเสร็จแล้ว ครูควรให้นักเรียนที่เป็นหัวหน้าหรือประธานกลุ่มออกมาสรุปผลการทำงานของนักเรียนในกลุ่ม รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

(4.6) ครูควรมีการเตรียมคำถามเพื่อถามนักเรียนในลักษณะที่หลากหลาย โดยมีจุดประสงค์ที่จะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนคิด แสดงความคิดเห็น หรือเกิดการอภิปรายอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสดแสดงออกและเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ดี

(5) ด้านการควบคุมชั้นเรียนและการสร้างบรรยากาศในการเรียน

(5.1) ครูควรสนใจรับรู้ และเข้าใจความต้องการของนักเรียน หรือสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และปรับวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน หรือสภาพการณ์ต่าง ๆ

(5.2) เมื่อพบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ครูควรทำการแก้ไขทันที โดยใช้วิธีการกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น

(5.3) การสร้างบรรยากาศของการแข่งขัน เพื่อกระตุ้นนักเรียน ครูควรให้นักเรียนเกิดการแข่งขันกันในช่วงกลุ่มต่าง ๆ มากกว่าที่จะให้แข่งขันกันเป็นรายบุคคล

(5.4) ในการใช้การเสริมแรงนั้น ครูควรใช้การเสริมแรงทางบวกมากกว่าทางลบ และถ้ามีการลงโทษนักเรียน ครูควรให้นักเรียนทั้งชั้นเป็นผู้พิจารณา และตัดสินการลงโทษ แต่ต้องไม่เป็นวิธีการที่รุนแรง วิธีการลงโทษที่ดีควรเป็นการส่งเสริมหรือฝึกทักษะทางคำนิโคคำหนึ่งของนักเรียน

(6) การส่งเสริมให้นักเรียนมีบทบาทและโอกาสในการแสดงออก

(6.1) ครูควรให้นักเรียนหมุนเวียนกันปฏิบัติกิจกรรม หรือมีบทบาทต่าง ๆ ในการเรียนการสอน และให้นักเรียนนี้ก็มีโอกาสแสดงออกหน้าชั้นเรียน แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง

(6.2) ในระหว่างการดำเนินการสอน ครูควรคิดแปลงหรือจัดกิจกรรมเพิ่มเติมให้นักเรียนนี้ก็มีบทบาท และโอกาสในการแสดงออก หรือฝึกฝนทักษะบางประการเพิ่มขึ้น

(6.3) ครูควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการเรียนการสอน หรือในกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องเรียนนี้ให้มากที่สุด

(6.4) ครูควรให้ความสนใจและหาวิธีการแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนที่มีปัญหาในการแสดงออกให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น

(7) การใช้เวลาในการสอน ครูควรควบคุมเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละบทเรียน ไม่ให้แตกคั่งไปจากเวลาที่กำหนดไว้มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทเรียนที่เป็นการประเมินผล ครูควรควบคุมเวลาอย่างเคร่งครัด วิธีการควบคุมเวลาที่อาจเป็นไปได้ คือ ในบทเรียนที่ครูเห็นว่าต้องใช้เวลามากกว่าเวลาที่กำหนดไว้ ครูควรให้นักเรียนนำกิจกรรมบางตอนไปทำเป็นการบ้าน หรือในเวลาว่าง ส่วนบทเรียนที่ครูใช้เวลา

ในการจัดการเรียนการสอนน้อยกว่าเวลาที่กำหนดไว้มาก ๆ นั้น ควรจัดกิจกรรมเพิ่มเติมเข้าไปในบทเรียน หรือนำแบบฝึกหัดมาให้ให้นักเรียนปฏิบัติเพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะและเข้าใจบทเรียนยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย

(1) ควรมีการศึกษาวิจัยพฤติกรรมการสอนของครูในลักษณะเดียวกันนี้ ในชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ซึ่งครูมีบทบาทในการเรียนการสอนมากกว่าในระดับชั้นเรียนที่สูงขึ้น

(2) ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบ หรือปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการเรียนสำเร็จรูปของโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ในโรงเรียนที่มีสภาพไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน/เช่น โรงเรียนที่มีนักเรียนพูดภาษาอื่นมากกว่าภาษาไทย โรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้นเรียน เป็นต้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved